

สถานการณ์ ผู้สูงอายุไทย

พ.ศ. ๒๕๖๓

SITUATION OF
THE THAI ELDERLY 2020

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 25..
WT120 ม686ส 2564

B0012980
bib:13399116949

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์

คำนำ

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย เป็นรายงานประจำปีที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) มีหน้าที่จัดทำขึ้นตามที่พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 9 (10) เพื่อเสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) ดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยประจำปี นับตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยประจำปี 2563 ฉบับนี้ ได้รวบรวมสถิติข้อมูลสถานการณ์การสูงอายุของประชากรไทยในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อฉายภาพสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยประจำปีที่ผ่านมา แต่ละฉบับจะมีประเด็นหรืออรรถบทที่เน้นเป็นพิเศษ เช่น ฉบับประจำปี 2556 มีอรรถบทเน้นเรื่องหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุไทย ฉบับประจำปี 2557 เน้นเรื่องผู้สูงอายุกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ฉบับประจำปี 2558 เน้นเรื่องการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุไทย ฉบับประจำปี 2559 เน้นเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุไทย ฉบับประจำปี 2560 เน้นเรื่องการสูงวัยอย่างมีพลัง ฉบับประจำปี 2561 เน้นเรื่องการทำงานของผู้สูงอายุไทย ฉบับประจำปี 2562 เน้นเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับรายงานประจำปี 2563 ฉบับนี้ มีอรรถบทที่เน้นเรื่องผลกระทบของโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย

เลขที่ WT 120
๑๖๘๖๕ 2564
เลขทะเบียน B00๑2980
จัดพิมพ์ที่ 26 ต.ค. 2564

สารบัญ

คำนำ	02
บทสรุปสำหรับผู้บริหารและข้อเสนอแนะ	04
แหล่งข้อมูล สถิติที่ใช้ในรายงานสถานการณ์	
ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2563	17
คำนิยามของ “ผู้สูงอายุ”	20
คำนิยามของสังคมสูงอายุ และสังคมสูงวัย	22

บทที่ 1

สถานการณ์ทั่วไป	23
1.1 การสูงวัยของประชากรโลก	24
1.1.1 การเปลี่ยนแปลงประชากรโลก อดีต จนถึงปัจจุบัน	25
1.1.2 ประชากรโลกในปี 2020	26
1.1.3 ประชากรสูงอายุในโลก	28
1.1.4 วันผู้สูงอายุสากล	31
1.1.5 โรคระบาดของโลก	32
1.1.6 การระบาดของโควิด-19 ในปี 2020	34
1.1.7 กรณีศึกษาโควิด-19 กับผู้สูงอายุ	36
1.1.7.1 โควิด-19 กับผู้สูงอายุในสหรัฐอเมริกา	36
1.1.7.2 โควิด-19 กับผู้สูงอายุในอิตาลี	38
1.1.7.3 โควิด-19 กับผู้สูงอายุในญี่ปุ่น	39
1.2 การสูงวัยของประชากรอาเซียน	41
1.2.1 ขนาด และโครงสร้างอายุของประชากรอาเซียนในปี 2020	42
1.2.2 ประชากรอาเซียนในอนาคต	46
1.3 การสูงวัยของประชากรไทย	47
1.3.1 ขนาด และโครงสร้างของประชากรไทย	48
1.3.2 ประชากรรุ่นเกิดล้านกำลังจะเป็นผู้สูงอายุ	50
1.3.3 ประชากรสูงอายุไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า	52

บทที่ 2

ผลกระทบของโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย	55
2.1 สถิติจำนวนผู้สูงอายุที่ติดเชื้อและเสียชีวิตจากโควิด-19 ในประเทศไทย	56
2.2 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย	57
2.2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	57
2.2.2 ผลกระทบด้านสุขภาพ	61
2.2.3 ผลกระทบด้านสังคม	65
2.3 มาตรการความช่วยเหลือจากภาครัฐต่อผู้สูงอายุที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19	68
2.3.1 มาตรการด้านเศรษฐกิจ	68
2.3.2 มาตรการด้านสุขภาพ	70
2.3.3 มาตรการด้านสังคม	72
2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	74

บทที่ 3	
สถานการณ์การดำเนินงาน	
ด้านผู้สูงอายุในประเทศไทย	77
<hr/>	
3.1 สุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ	78
3.2 รายได้เพื่อยังชีพของผู้สูงอายุ	80
3.3 การทำงานของผู้สูงอายุ	82
3.4 ที่อยู่อาศัย	83
3.5 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแผนเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	84
3.6 การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และนันทนาการ	
สำหรับผู้สูงอายุ	85
3.7 การอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุ	86
3.8 การสำรวจและเก็บข้อมูลด้านผู้สูงอายุ	87
3.9 มาตรการรับมือกับสถานการณ์โควิด-19 สำหรับผู้สูงอายุ	88
บทที่ 4	
สถานการณ์เด่นในรอบปี 2563	89
<hr/>	
4.1 ผู้สูงอายุแห่งชาติ ประจำปี 2563	90
4.2 ศิลปินแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2563	92
4.3 กฎกระทรวงเกี่ยวกับธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ	96
4.4 โครงการบัดดี้โฮมแคร์ ได้รับรางวัลใหญ่ประเภท	
เทคโนโลยีและนวัตกรรม จาก HAPI	98
4.5 การสาธารณสุขทางไกลเบ่งบานในสถานการณ์โควิด-19	
เพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุ	101
4.6 ในปี 2563 ระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม	
ได้เริ่มพัฒนาขึ้นอย่างจริงจัง	103
4.7 นวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุ	107
4.8 สื่อรายการทีวีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	109

บทที่ 5	
งานวิจัยเพื่อสังคมผู้สูงอายุ	113
<hr/>	
5.1 ผลกระทบของ COVID-19 ต่อผู้สูงอายุไทย	114
5.2 การสำรวจความเป็นอยู่และความต้องการด้านบริการ	
และการดูแลสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ในช่วงระหว่าง	
และหลังการใช้มาตรการปิดเมืองอันเนื่องมาจากการแพร่	
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย	116
5.3 การจัดบริการสังคมทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุในสถานการณ์	
วิกฤต: กรณีศึกษาช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19	118
5.4 โครงการการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิด	
การจัดการชุดข้อมูลทางสังคมและสุขภาพของประชาชน	
รายเขตกรุงเทพมหานคร	120
5.5 โครงการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์และแนวโน้มด้าน	
ผู้สูงอายุ (Ageing Watch) ภายใต้โครงการ “จุฬารีย์”	122

บทที่ 6	
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับ	
ผู้สูงอายุในด้านต่างๆ	125
<hr/>	
บรรณานุกรม	132
คณะทำงาน	134